

Förslag till upprop och program för svenska partiet.

Under de tider af förtryck och laglöshet, som vårt folk senast genomlevvat, har det svenska partiet icke funnit lämpligt att betona sitt särskilda syftemål medels framläggande af ett partiprogram. Lämnande å sido egna parti-sträfvanden, hafva partiets medlemmar, i förening med laglighetens försvarare från andra meningsgrupper, uppgått i värnandet af hela vårt folks lifsintressen, hvori det svenska partiet alltid sett och ser sin främsta uppgift. Då emellertid krafterna numera icke i samma mån som under de senaste åren tagas i anspråk för nationens kamp mot främmande öfvervåld och då samhällets alla lager satts i rörelse för ett socialt utvecklingsarbete, som tryggare förhållanden möjliggjort, anser också det svenska partiet tidpunkten vara inne för dess organisation till enhetligt och verksamt deltagande i detta arbete enligt ett i hufvudsak fastställt program. En ytterligare väntan härmed synes så mycket mindre försvarlig, som samtliga öfriga partier enats om program så i politiskt hänseende som i frågor om folkspråkens inbördes rätt, dels afvikande från och dels motsatta till det svenska partiets uppfattning.

Det svenska partiet har otvifvelaktigt fortfarande som härförinnan sin uppgift vid danandet af vårt folks framtid. Då det svenska folkelementet i landet enligt läggning och nedärfd tradition närmast företräder de för västerländsk kultur kännetecknande sträfvandena, ser det svenska partiet såsom politisk sammanslutning sin naturliga uppgift i att på samhällsutvecklingens alla områden häfda dessa sträfvandens oryggliga kraf på frihet och själfbestämningsrätt så för folket i dess helhet som för enhvar enskild medborgare. Och att uppgiften icke mera i vårt land än annorstädes är af endast underordnad betydelse, framstår så mycket tydligare, som hos oss allt mera jämväl inom våra politiska partier framträdtt åskådningsriktningar, hvilka åsyfta utvecklingens länkande genom mer eller mindre förtäckta

tvångslagar och samfundsfrihetens inskränkning i hvarje-handa hänseenden genom reglementeringar, djupt ingripande i enskildes frihet och rätt.

Partiet tvekar icke häller om berättigandet och skyldigheten att fortbestå såsom ett svenskt språkparti i landet. Förfinskningsyrkandena och sträfvandena att alltmera för-ringa det svenskspråkiga folkelementets rätt och inflytande hafva icke ens under senaste tiderna upphört, utan fram-träda tvärtom alltjämt såsom erkänt syftemål i särskilda andra politiska sammanslutningars program. Uppgiften att värna den svenska folkgruppens okränkbara rätt och bästa är därför allt fortfarande betydelsefull. Den betingas icke blott af rättvis hänsyn till nämnda folkgrupp som sådan. Vidmakthållandet i vårt land af svenskt språk och en svensk-språkig kultur är ett oundgängligt villkor äfven för den finskspråkiga kulturens framsteg och därmed för hela vårt folks allsidiga utveckling på historisk grund.

På grund af historiska förhållanden har det svenska elementet länge innehaft en i viss mån förhärskande ställning i landet. Inom vår snart omgestaltade folkrepresentation och vid de nydaningar, som på olika lifsområden kunna motses, kommer det svenska partiet numera otvifvel-aktigt att intaga ett mindretals ställning. Af detta skal bör partiet dock icke afsäga sig en egen själfständig hållning eller låta sig förledas att genom ett ständigt dagtina-gande förlora sin egenart och därmed den ställning, som kan och bör vidhållas för fullföljande af dess politiska upp-gift och för bevakandet af den svenska befolkningens lifs-intressen. Tvärtom bör partiet häri se en anledning att ej blott alltmer utvidga sitt förbund bland vår talrika svenska befolkning, som vill och vet att trygga sin rätt och framtid i eget land, utan ock att allt fastare organisera och sluta förbundet kring ett program, egnadt att sammanhålla dem som i allt väsentligt omfatta partiets uppgifter. Sålunda starkt och enadt inom sig skall partiet äfven på de orter i landet och de områden af samhällslifvet, där den svenska befolkningen intager ett mindretals ställning, kunna främja sina sträfvanden och denna befolknings rättvisa sak. Obe-tingadt ogillar partiet allt uppträdande, så i sak som sätt, hvilket med fog kunde anses egnadt att väcka fientliga känslor mellan landets båda nationaliteter och försvaga sam-hörighetskänslan mellan dem. Det svenska partiet är beredt till lojalt samarbete med andra meningsgrupper i frågor där åsikterna om mål och medel kunna sammangå. Dock vill partiet i allt hufvudsakligt vidhålla sin särskilda och själf-

ständiga ståndpunkt, hvars häfdande är en ovillkorlig förutsättning för hela vårt folks framåtskridande och dess fredliga utveckling till allt större frihet och lycka.

Under hänvisning till det sålunda framhållna föreslås för det svenska partiet följande program.

Det svenska partiet är ett *konstitutionellt* parti, hvilket framdeles som härintills med all kraft vill värna och upprätthålla det finska folkets grundlagsenliga rättigheter samt i lagenlig väg befästa och utvidga dess själfstyrelse, under lojalt erkännande af landets bestående förening med Ryssland.

Det svenska partiet är ett *frisinnadt* parti och vill såsom sådant på samfundslifvets alla områden framför allt giltiggöra frihetens princip och dess kraf på fördragsamhet mot andra, aktning för mindretalets rätt och på största möjliga hänsyn till enhvar enskilds själfbestämning vid dess verksamhet inom samhället.

Det svenska partiet har en hufvuduppgift i att *värna landets svenska talande befolknings rätt och bästa*. Partiet ser i fortbeständet af denna befolkning, dess språk och nedärfda sociala riktning, ett behöfligt stöd äfven för den finskspråkiga kulturen och en nödvändig förutsättning för hela vårt folks allsidiga framåtskridande. Då de båda nationaliteternas inbördes rätt och ställning i landet omöjligen kan utmätas efter deras talrikhet, utan beror på styrkan och hängifvenheten i det fosterländska kulturarbete, som af dem gjorts och göres, vidhåller det svenska partiet för den svenskatalande folkgruppen likställighetens grundsats i rätt och förmåner med den finska, därvid icke förbiseende de af den sistnämndas öfvervägande antal härflytande rent praktiska konsekvenserna.

Det svenska partiet är ett *folkeligt* parti. Särskildt vill partiet kraftigt arbeta för ett närmande mellan den svenska talande befolkningens olika element och öfverhufvud främja ett folkeligt sinnelag samt fördragsamhet och förståelse mellan alla medborgare i vårt land oberoende af språk och samhällsställning. Likaså sträfvar partiet med lifligt intresse för de andligen och ekonomiskt efterblifna samhällslagrens höjande till lefnadsvillkor, värdiga ett kultursamhälles medlemmar och möjliggörande dessa lagers samarbete för eget och allmänt väl.) Däremot tager partiet afgjordt afstånd från den folkelighet, som tager sig uttryck i en kritiklös undfallenhet för omogna dagsopinioner.)

Fullföljande dessa sina hufvudsakliga sträfvan den vid lösningen af redan föreliggande och framdeles uppkommande sociala spörsmål, vill partiet i nedannämnda hänseenden främja sina uppgifter, som följer.

- 1 Såväl ur konstitutionell som frisinnad utvecklings synpunkt påkallas en tidsenlig omgestaltning af vår folkrepresentation på grundvalen af allmän och lika rösträtt, därvid dock bör tillses att majoritetsförtryck undvikes och viktiga kulturella intressen icke tillspillo gifvas.
- 2 Representationens befogenheter ~~böra ökas enligt västerländsk förebild och särskildt dess fulla~~ medverkan vid hela statsbudgetens fastställande samt vid tullagsstiftningen och vid all annan beskattning närmast genomföras.
- 3 Religions- och samvetsfrihetens grundsatser böra i hvarje afseende fullt och obetingadt giltig göras samt alla härmed oförenliga statskyrkliga företräden och befogenheter afskaffas.
- 4 Näringsfrihetens princip bör upprätthållas; och böra följaktligen alla sådana inskränkningar

och reglementeringar på näringarnas områden afvisas, hvilka icke äro af näringens särskilda art påkallade.

5. Jämte fordran på full frihet för arbetarens föreningar till främjandet af deras intressen, liksom för andra medborgerliga sammanslutningar på laglig grund, måste ur samma frihetssynpunkt sådana sträfvanden bekämpas, hvilka åsyfta att förkväfva arbetets och arbetsaftalets frihet.
6. Kvinna medgifves lika frihet och rätt som man att göra sig gällande i stats- och samhällslifvet; särskildt bör lagstiftningen angående gift kvinnas ställning och rättigheter inom äktenskapet utvecklas i riktning mot hustruns likställighet med mannen.
7. För höjande af vårt folks allmänna kultur-nivå och för utjämnande af klassmotsatserna är ett allmännare och intensivare upplysnings- och uppfostringsarbete oeftergifligen nödigt, och bör
  - a detta byggas på ett skolsystem, egnadt att till alla folklager, oberoende af ståndsskillnad och språk, förmedla allmän medborgerlig bildning.
  - b Härjämte bör praktisk bildning i vidsträcktare mån befrämjas, äfven för det husliga området och
  - c för kvinnliga yrken, samt folkhögskolor och arbetareinstitut kraftigt understödas.
8. Nykterhetssträfvandena böra verksamt befordras. Därvid fasthåller partiet den ståndpunkt att missbruket af rusdrycker långt bättre bekämpas genom energisk upplysning än genom hänsynslösa förbud och öfverdrifven reglementering, hvarigenom aktning för lag undergräfvades.
9. För att möjliggöra ändamålsenliga åtgärder för arbetarnes bästa bör en noggrann såväl ag-
  - a rar- som industristatistik utarbetas. Lagstiftningen bör i möjligaste måtto tillförsäkra arbetarena
  - b skydd mot vådor vid yrkesutöfningen samt

c tryggande skadestånd vid olycksfall, hvarjämte
 d allmän ålderdoms- och invaliditetsförsäkring med
 e statens medverkan bör åvägabringas; yrkesinspek-
 f tion bör på alla arbetsområden införas, och gälle
 g detta såväl landt- som industriarbetare. För
 medling, förlikning och skiljedom i arbetstvister
 böra fasta former införas. Frågan om arbetslös-
 heten bör verksamt behandlas. Egna hem för
 de mindre bemedlade i städer och andra in-
 dustri centra böra åstadkommas med sådant un-
 derstöd från samhällets sida, som ökad erfarenhet
 härutinnan pröfvat lämpligast, dock att härvid,
 likasom vid öfriga åtgöranden till förbättring af
 de ekonomiskt svagare klassernas villkor, själf-
 hjälpsprincipen upprätthålles.

- 10 Då det särskildt för den svenska talande be-
 folkningen är en lifssak att densamma förblir på
 landsbygden bofast, äro snara och verksamma
 åtgärder för dess utkomst vid jordbruket och ge-
 nom öfriga landtmannanärningar af synnerlig vikt.
 a I sådant afseende bör utbildning för hithörande ar-
 betsområden i vidsträcktaste mån möjliggöras
 b genom läroanstalter af lägre och högre grad, an-
 c delsverksamheten befrämjas och särskilda kredit-
 d anstalter bildas för underlättandet af önskligt
 e jordförvärf samt för småbrukets och landtmanna-
 näringarnas stödjande. Särskildt bör för de
 f mindre bemedlade jordbesittning beredas genom
 parcellering samt ökad tillgång till varaktigare,
 jämväl ärftliga arrenden, hvarutinnan såväl lag-
 stiftning som kapitalanvändning böra samverka;
 öfverhufvud bör den obesuttna befolkningens
 stadiga förvärfsmöjlighet i egen hemtrakt med
 alla tillgängliga medel tillgodoses.

- 11 Beskattningen bör rättvisare anpassas efter
 de mindre bemedlades skatteförmåga och sär-

skildt i kustsocknarna en förmedling af den oskäligen tyngande jordskatten genomföras.

- 12 Såsom oeftergiflig följd af den svenska talande befolkningens hemortsrätt i landet och dess arbete för detta och som omistlig förutsättning för denna befolknings framtid i detta land
- a kräfvdes: att den svenska talande liksom den finska sakegaren eger föra sin talan på sitt språk och på samma språk utfå expeditioner; att såväl
- b svenskan som finskan förblir ämbetsspråk i landet och deras användning i de särskilda ärendena bestämmas af myndigheten själf med hänsyn till sakens art samt här berördt medborgerligt intresse; att fullständig kännedom af landets båda språk erfordras vid besättande af statens ämbeten samt vid städernas judiciella och administrativa tjänster; att fullt tillfälle till undervisning på modersmålet betryggas för den svenska talande folkgruppen genom statsläroverk och folkskolor till nödigt antal ej blott i svenska trakter utan ock i öfriga delar af landet, där tillräckligt antal elever sådant betingar, samt genom statsunderstöd till privatläroverk; äfvensom att vid universitetet, polytekniska institutet och andra högre läroinrättningar lärarena själfva välja sitt undervisningsspråk samt härom sinsemellan och med de studerande fritt öfverenskomma (dock så att den personliga undervisningen af eleven åtnjutes på dennas bildningsspråk.)

Åt hvarje arbete för svenskspråkig bildning och hvarje vinning för västerländsk odling i vårt land bör såväl det svenska partiet som enhvar dess medlem egnat ett särskildt och möjligtast verksamt intresse, fasthållande härvid liksom i allt sitt arbete aktning för såväl andras som egen rätt.

Svenska partiets organisation förutsätter främst, att i olika delar af landet personer, hvilka i hufvudsak omfatta ofvan framhållna åsikter, bilda och upprätthålla lokala sammanslutningar. Härvid böra väl tillvaratagas alla de krafter partiet förfogar öfver och i ledningen af dess angelägenheter medgifvas allmogemän, arbetare och partiets yngre medlemmar ett berättigadt inflytande. Med hänsyn till det kvinnliga elementets växande betydelse i nutidens samhällslif, bör medverkan af medborgarinnor, gifta som ogifta, i högre grad än hittills eftersträfas.

Genom de lokala föreningarnas samverkan inrättas en gemensam partistyreelse, som bör stå i ständig beröring med dessa föreningar. Styrelsen eger ock förbereda samverkan med andra partier i konstitutionellt intresse liksom ock i andra frågor, där sådan samverkan anses lämplig. Styrelsen bör före politiska val och i frågor af vikt, som stå på dagordningen, afgifva förberedande betänkanden för bestämmande af partiets hållning, hvilket sker på regelbundet återkommande allmänna partidagar.

